СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 259. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 6-го листопаду 1940. — No. 259. Jersey City, N. J., Wednesday, November 6, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ОСТАННІ ЗАКЛИКИ КАНДИДАТІВ ДО ВИБОРЦІВ

ВИЛКІ ЗА ЗАКОН ПРОТИ КАНДИДУВАННЯ ВТРЕТЄ.

НЮ ЙОРК. — Републиканський кандидат Вендел Волкі закінчив у суботу свою передвиборчу туру й спочив у неділю, обіцюючи видатки в понеділок лишень останні заклики до виборців.

В одному з них він обіцяв на випадок вибору вжити всіх сил для переведення в конґресі закону про заборону кандидувати втретє. Він виступив гостро проти шукання особистої влади та назвав обіцянку Рузвелта не кандидувати по раз четвертий слабою.

ПРЕЗИДЕНТ ЇДЕ ДО ГАЙД ПАРКУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вибирається у вівторок до свого маєтку в Гайд Парку, де він думає віддати голос.

Він обіцяв видати свій остаточний заклик до виборців у понеділок вечером. У своїй недільній заяві він закликав виборців не занедбувати виборів. По дорозі до Гайд Парку президент обіцяв навідати сільські повіти стейту Ню Йорк, в котрих усе мав вплив противник президента, конґресмен Гемилтон Фиш.

ФАРЛІ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Фарлі, що уступив зо становища предсідника Демократичної Партії, бо він не годився в багатьох справах з президентом Рузвелтом, а між ними відай на кандидування Рузвелта втретє, видав у передодні виборів заклик до виборців віддати при цих виборах голос на Рузвелта й Волеса.

І МЕНШІ ПАРТІЇ ТЕЖ ВИДАЮТЬ ЗАКЛИКИ.

НЮ ЙОРК. — Норман Томас, кандидат Соціялістичної Партії, в своїм останнім заклику взиває всіх тих виборців, що не годяться охочо на котрусь з великих партії, віддати на нього голос протесту. Мовляв, великий голос протесту має великий вплив на партію більшости.

У місцевій салі Медисон Сквер Ґартен, у котрій відбулися масові віча Рузвелта й Вилкого, влаштували теж комуністи своє виборче віче, на котрому промовляв між іншими комуністичний кандидат Бравдер, закликуючи комуністів не голосувати ні за Републиканську ні за Демократичну Партію. Між вивісками, якими була прибрана саля, були вивіски з похввалами для совєтської Росії.

ПРОЯВИ ВИБОРЧОГО ХУЛІҐАНІЗМУ В ШІКАҐО.

ШІКАҐО. — У неділю ходили міськими вулицями банди хуліґанів, пробуючи відстрашувати громадян від голосування за Републиканську Партію.

В одному випадку хуліґани заставили одну жінку, що їхала автом з написом за Вилкого, задержати авто й здерти з нього напис. Поліція дістала багато жалоб, що мовляв обкидано гнилими помідорами доми, які мали вивішені вивіски за Вилкого.

НА ВІЧУ ВИЛКОГО АРЕШТОВАНО ЧОЛОВІКА З РЕВОЛЬВЕРОМ.

НЮ ЙОРК. — Поліція арештувала на вічу Вилкого в Медисон Сквер Ґардені д-ра Уніона Ворда, 75-літнього лікаря з Гарлему, за те, що він прийшов на віче з набитим револьвором у кишені.

Лікаря відставлено на поліційну стацію й випущено на волю по зложенні кавції в сумі 500 долярів.

ТАЙФУН НА ОСТРОВІ ҐВАМ.

ҐВАМ. — Цей остров навістив у суботу сполудня страшний тайфун. Вітрюга досягнула скорости 110 миль на годину й здіймала доми з дахів, немовби з дитячих забавок. Шкоди величезні. Покищо вісток про втрати в людях нема.

Ґубернатор острова вислав до Червоного Хреста заклик за допомогу в сумі 50,000 долярів.

Був це найгірший тайфун від 1900. року.

(Остров Ґвам лежить на Тихому океані. Злучені Держави дістали його по еспансько-американській війні).

ВЕЛИКА ПЕРЕДІСТОРИЧНА НАХІДКА В КАНЗАСІ.

ВАШИНҐТОН. — Смитсонська Інституція подала до відома, що її експедиція найшла в західній частині стейту Кенчасу велику скількість великих перл.

Перли багато більші від перл, що їх продається в торговлі. За обчисленнями прородників Інституції кожна з тих перл має принаймні сто міліонів років віку. Визначаються вони незвичайним блеском. Від лежання під землею вони прибрали колір жовтавий або сірий.

УРЯД КАЖЕ, ЩО ЦЕ ЛИШЕ МАНЕВРИ ФЛЬОТИ

ВАШИНҐТОН. — Урядники департаменту фльоти подали ґазетам заяву, що виїзд кораблів американської воєнної фльоти на Карібське море не має нічого спільного з заграничною політикою, бо це, мовляв, чисто мирні маневри.

Урядники признали одначе, що ці кораблі находяться близько французького острова Мартиніки.

ВАШИНҐТОН ЗАМІЧУЄ ВОЄННІ ПОГОЛОСКИ

ВАШИНҐТОН. — У дипльоматичних кругах ходять чутки, що Ґітлер плянує за день-два нове мирове потягнення.

Урядники департаменту стейту, на запит ґазетярів у цій справі, потвердили, що такі чутки існують, але не могли сказати нічого більше. Догадуються, що Ґітлер може виступити з такою пропозицією в своїй промові перед спеціяльним засіданям німецького парляменту.

Уряди ствердили, що департамент стейту не дістав ніяких пропозицій мира від Ґітлера, про які появилися вістки в англійських ґазетах.

ЗАПОВІДАЄ НЕПОРОЗУМІННЯ В „ОСІ" НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРЮ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Вільґельм Сольман, що був колись німецьким секретарем внутрішніх справ, а нині є професором квейкерської школи в Волинґфорді, Па., заявив у своїй промові перед форум одної місцевої синаґоґи, що на Середземному Морю прийде незадовго до непорозуміння між Німеччиною й Італією, бо ці держави не мають спільного пляну щодо „нового порядку" в тій частині світа.

Він говорив теж, що Ґітлер програв війну в Европі, бо, мовляв, йому не повелися його первісні пляни, які обіймали: зломання Франції, вигнання Росії з Европи та заприязнення Англії.

АРҐЕНТИНА ТЕЖ РОЗБУДОВУЄ ПОВІТРЯНУ ФЛЬОТУ

БУЕНОС АЙРЕС. — Арґентинський уряд видав заклик до арґентиської молоді записуватися до летничих шкіл, бо, мовляв, Арґентина потребує для належної оборони краю 5,000 військових летунів.

ГРЕКИ ПОВНІ ЗАХОПЛЕННЯ, БО ЗДЕРЖУЮТЬ ІТАЛІЙСЬКИЙ НАСТУП

В цілій Греції слідне велике піднесення духа. Піднялась національна гордість. Всюди згадують за давні часи, покриті славою. Навіть згадують за славну оборону під Термопілями. Та радість у великій мірі виправдана, бо грецькі війська не тільки здержали у ріжних пунктах італійський наступ, але вдерлися до Альбанії й окружили місто Коріцу, що є в руках італійської дивізії, що складається з 15,000 вояків. Виглядає, що судьба цеї дивізії загрожена. В початкових боях італійці понесли поважні втрати, бо грецький комунікат подає, що в тому часі греки забрали 1,200 полонених. Грецьке радіо згадує і про боротьбу на морі, недалеко острова Корфу. Каже, що підчас боротьби було видно, як відплив італійський воєнний корабель, весь у полуміни. Здержано теж наступ на місто Яніну, що важне зо стратеґічних зглядів. Чужинецькі кореспонденти підкресляють, що нема найменшого сумніву щодо того, що греки добре бються, та що мобілізація поступає вперед у повному порядку.

РАХУЮТЬ НА ПОБІДУ

Греція може баґато скористати, колиб Велика Британія вийшла побідною, Вонаб дістала Додеканезькі острови, полудневу Альбанію і ще дещо та булаб надалі незалежною державою.

ВОЄННІ ПОДІЇ „РОЗВИВАЮТЬСЯ", КАЖЕ ІТАЛІЙСЬКИЙ КОМУНІКАТ

Ось це є менш більш усе, що пишуть в Італії про італійську офензиву в Греції. Крім того радіо передає, що в Атенах, столиці Греції, вибухло повстання, що є звичайною вигадкою. В Греції вважають це „добрим жартом".

ДЛЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА. — Відомий маляр Реймонд Морґан намалював цей плякат для Червоного Хреста для вжитку в його кампанії. Як моделька для малюнку позувала панна Марта Андерсон, послужниця Червоного Хреста з Тексасу, вибрана для цього артистом споміж соток кандидаток.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ТІСНІШИЙ СОЮЗ МОСКВИ З БЕРЛІНОМ І РИМОМ

БЕРН (Швайцарія). — Не вважаючи на те, що Совєти тут і там поводяться так, що можуть далі давати Англії притоку думати, що може вони не так дуже звязані з державами „осі", усі дані вказують, що таки Сталін далі працює разом з Ґітлером і Мусолінієм. Це є факт, з яким треба числитись, бо то одно є правдиве, а решта — слухи. Такого переконання є ті дипльоматичні кола, що в Швайцарії й звідтам слідять за міжнародніми подіями. Вони є переконані, що саме тепер ведуться нові переговори між Німеччиною, Італією, і СССР в справі Балкану і Близького Сходу, та що вислід тих нарад буде такий, що Совєти не тільки дадуть згоду на дальший похід „осі" на Дарданелі й Сирію, але ще й самі готові взяти в тім поході участь, щоб захопити без бою і щось для себе, як це було в попередніх випадках.

Проти змагань до незалежности.

Далі кажеться, що тепер Совєти будуть разом з Німеччиною й Італією давити всякі змагання до державної незалежности з боку тих народів, що хотілиб звільнитись з підданства в Совєтах, Німеччині чи Італії. Над усіми тими справами будуть незабаром радити в Берліні. На ті наради має прибути сам совєтський премієр Молотов, що є також народнім комісарем заграничних справ.

ПОГОЛОСКА, ПРОПАҐАНДА, ЧИ ЩО ІНШЕ?

ЛОНДОН. — Преса стверджує, що кружляють поважні поголоски, що Ґітлер знову намагається довести до замирення з Великою Британією. Він теж хоче зискати симпатії й поміч з боку Франції, Еспанії й Злучених Держав. Ось тому хоче змінити цілковито своє відношення до релігії. Виходилоб, що націзм не буде „проти-христіянським", а навпаки, возьме християнство в основу „нового порядку" в Европі.

Проти „поганської Росії".

Та найбільш дивовижною виглядає та частина поголоски, яка каже, що Ґітлер, колиб так сталося, як вище сказано, готов, потім піти проти Совєтів, щоб „підбити поганську Росію". Далі кажеться, що для поширення цеї нової „місії" Ґітлера вислано до Злучених Держав монаха о. Одо, що є бувшим князем Віртемберзьким.

СОВЄТИ, ДУНАЙ І АНҐЛІЯ.

МОСКВА. — Як „щиро" відносяться Совєти до Великої Британії, видно між іншим і по тому, в якім тоні вони відповіли британському амбасадорови на його ноту, якою Анґлія запротестувала проти нової Дунайської Комісії, в якій тепер Совєти є членом, завдяки німецькій піддержці. Отже Совєти заявили, що Анґлія не має права забирати в цій справі голос, бо вона положена далеко від Дунаю. Далі підкреслили, що Анґлія доконала насильства в Верзаю, коли від такої комісії виключила тоді Совєти, які граничать з Дунаєм..

ВЕРТАЮТЬ КАПРАЛІ Й ФЕЛЬДФЕБЛІ.

МОСКВА. — Совєтське начальне командування рішилось представити свою „модерну армію" військовим представникам чужинецьких держав. На оглядини виїхали до Ленінґраду спершу німці, а за ними інші представники. Перегляд мав на цілі переконати чужинецьких знавців, що в совєтській армії є вже тепер так, як і в усіх інших арміях. Значить, що привернено повагу до офіцирів та обовязок віддавати їм салют. Далі показано розпорядок маршала Тимошенка, яким привернено назад нижчі чини давньої царської армії, себто, що будуть єфрейтори, фельфеблі й т. п. Ось ті й їм подібні „реформи" започатковано тому шість місяців.

НЕ ХОЧУТЬ КОРИСТАТИ З ЧУЖОГО НЕЩАСТЯ.

ВІШІ. — Французький уряд дістав запевнення від уряду Злучених Держав, що не потребує журитись за свої американські посілости, бо по них Злучені Держави не посягають і не думають їх забирати. Що найвище може статись, то це, що вони можуть бути зневтралізовані на випадок, якби війна зачіпила американський континент.

ПРОТИ ГРАБУНКІВ.

ЛОНДОН. — Анґлійська преса пише про „епідемію грабунків": Відноситься це головно до Лондону. Легко догадатись, що іде тут про грабунки, доконані у звязку з бомбардуваннями, на які британська столиця кожного дня наражена. Виявляється, що ті грабунки дуже зростають. Вправді іде тут дуже часто про маловартні речі, але потрібні до щоденного вжитку. Проти цього є таке загальне обурення, що преса домагається, щоб видати надзвичайні закони, які накладалиб навіть кару смерти і за найменший грабунок, доконаний підчас бомбардувань, чи по них, коли хто користає в такий спосіб з нещастя інших.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголощуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАРЕЄСТРУВАТИСЬ!

Не знаємо скільки є таких українців в Америці, що підпадають під закон про обовязок реєстрації для чужинців. Можемо тільки припускати, що це число невелике. Але без огляду на те, яке воно, пригадуємо, що цеї справи не можна відволікати. Її треба брати дуже серіозно. І думати в окремім випадку не тільки про себе, але й про український загал в Америці, себто й тих, що є вже американськими громадянами, чи тими, що тут родились і є з українського роду. Усім нам треба спільно дбати, щоб всі ми, що звязані з українським іменем чи походженням, виявляли себе тут людьми порядку і дисципліни, як теж добрими і чесними американськими громадянами, чи тими, що вміють користати з американської гостинности. Треба нам мати на увазі, що коли заведено реєстрацію чужинців, то на це мусіли скластись дуже важні причини. А це повинно бути для кожного зрозумілим, коли поглянути на те, що діється тепер у світі, та що Злучені Держави знайшлися в такому положенню, що їм треба скріпити свой оборону як внутрі так і для зовнішніх потреб.

І треба мати довіря до уряду. Треба вірити, що уряд не хоче набирати собі нового клопоту, себто когось переслідувати, на кімсь мститись. Навпаки, уряд хоче дати справжню охорону таким людям, які тої охорони тепер не мають, бо закон на неї не дозволяє. Уряд хоче вправді „прочистити" Америку, але на те, щоби був кращий порядок, щоб край почував себе більш безпечним, як теж, щоби були більш забезпечені ті, що можливо дуже не провинились, коли і в не дуже то відповідний спосіб старались дістатись до Америки, щоб тут знайти захист від переслідувань чи нужди. На ті речі звертав увагу представник Департаменту Справедливости, п. Гарисон, коли відбував в Ню Йорку конференцію з редакторами чужинецьких ґазет. Він заявив, що уряд добре знає, що є багато осіб, що перебувають тут нелеґально і живуть довгі літа та мають тут свої родини. Він підкреслив, що між тими людьми є величезна більшість, що є людьми чесними і порядними, такі, що не поповнили ніякого кримінального вчинку. І булоб ніяково їх виганяти. Тому, казав п. Гарисон, по чужинецькій реєстрації, буде внесений в конґресі законопроєкт, щоб ту справу законно полагодити. Буде дана можливість, казав він далі, декому виїхати на короткий час, а потім вернути до Злучених Держав. Але все те тільки тоді, коли людина зареєструється. Інакше, коли її зловлять, для неї ніякого ввиходу не буде. А так виглядає, що по реєстрації чужинців і військовій, чи може ще якій, кожна людина буде мусіти мати якусь посвідку. Тому легко буде зловити такого, що не є зареєстрований, бо буде прилюдна контроля хочби на те, чи зголосились до військової служби ті, що обовязані це зробити. Отже, з якого боку не підходити до тих справ, найкраще буде для кожного, коли точно й совісно виконає те, що приписує закон.

ГРЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКА ВІЙНА

Балкан стає военним тереном, а з тим наступила в Европі нова комплікація. До тих подій приготовлялися держави „осі" віддавна. Про те знала Велика Британія. Тому те, що сталося, не є для неї несподіванкою. По найбільшим старанням, Анґлія однак не може дати великої помочі Греції, коли ходить про військо. Її евентуальна допомога може обмежитися тільки до висилки фльоти та літаків. Анґлійські війська в Єгипті є значно менші як італійсько-африканські. Тому тяжко сподіватися, що начальний командант анґлійських військ, ґен. Вевел, рішивсяб ослабити оборонні сили Єгипту висилкою помічних військ до Греції. Отже греки, здається, будуть змушені здержувати італійський наступ головно своїми власними силами.

Як можна сподіватися, італійська кампанія не є звернена виключно проти Греції. Це спільний плян Німеччини та Італії перекинути зимову кампанію на терени Балкану та Малої Азії, щоб звідтіля вдарити та британську „життеву лінію", Суез, та правдоподібно Ґібральтар.

Становище тоталітарних держав на Балкані є значно ліпше ніж те, в якому опинилася Анґлія. Всяка поміч, яку Анґлія може дати Греції, мусить приходити здалека. Знову держави „осі" мають безпосередний доступ та можуть легко перекидати на фронт своє військо. Правда, Велика Британія має ще далі нагоду творити „східній фронт" проти Німеччини.

Але ця нагода залежить від постави Туреччини, а в дальшій мірі також від Росії. Туреччина має зорґанізовану велику армію й правдоподібно чекає на це, куди піде Росія. Недавно Молотов заявив, що червона армія готова на всякі несподіванки, а орґан червоної армії „Красна Звезда" дуже загадочно писала про „обниження военного барометру".

Та коли взяти під увагу ці поголоски, начеб то італійський марш на Грецію був апробований тихо Москвою, яка сподіється дістати Дарданелі, тоді стане ясно, що Туреччина піде проти Італії й не уступить без бою. Тоді щойно Анґлія може розвинути широкий фронт в Малій Азії.

В цій грецько-італійській війні грецька пристань Сальонікі займає виїмково важне положення під стратеґічним оглядом. Та пристань, яка є брамою до широкої та урожайної грецької провінції Тесалії. Це одинокий грецький порт, з якого можна розвинути ширші морські операції. Але, якщо італійці поспішаться та відріжуть Сальонікі від Атен та Коринтського заливу, тоді все це пропаде. А так є, що італійські колюмни наступають саме в тому напрямі.

Американські кореспонденти з Риму повідомляють, що італійці мають до трьох тижнів здобути Грецію, себто перед зимою. Грецький терен, покритий скалистими горами, є дуже недоступний та тяжкий до проходу в зимі. Та ледви чи це італійцям удасться, якщо Велика Британія зможе дати Греції повну допомогу.

Отсей наїзд на Грецію нагадує наїзд Німеччини на Норвеґію в квітні 1940 р. Тоталітарні держави, як тоді, так і тепер хочуть задержати у своїх руках ініціятиву. Остаточний вислід цеї нової кампанії залежатиме від становища Туреччини, а також і большевицької Росії. Та покищо нема ніяких познак, щоб вони хотіли стати справжніми учасниками цеї нової світової війни.

ПРО ҐІМНАЗІЮ В МОДРЖАНАХ

Директором одинокої української ґімназії на еміґрації, в Модржанах, іменований п. Авґустин Штефан. Особу А. Штефана українське громадянство знає уже з давніших часів, передусім як взірцевого директора Української Торговельної Академії в Мукачеві, яка випустила цілий ряд добрих українських урядовців, учителів і високошкільних студентів. Авґустин Штефан належав до тих визначних мужів Карпатської України, що вели українське населення за останні два десятиліття й кермували його долею. За свої заслуги в розвитку українського шкільництва був дир. А. Штефан назначений міністром шкільництва й народньої освіти Карпатської України. За свойого урядування підніс шкільництво Карп. України до високого ступня, повідкривав цілий ряд шкіл, а саме: 4 нові ґімназії (разом було 8), 2 нові учит. семінарії, 2 торговельні академії (1 експортова), 2 вищі промислові школи, 2 торг. школи, 22 горожанські (виділові) школи (всіх було 36) і багато народніх шкіл в найдальших закутках Закарпаття. При виборах до Сойму Карп. України був вибраний на посла, а Сойм вибрав його першим своїм головою.

По траґедії Карпатської України перебрав дирекцію Української Торговельної Академії, що — евакуована з Сваляви до Братислави — на жаль — була зліквідована.

УКРАЇНСЬКА ЧОРНОМОРСЬКА ФЛЬОТА В 1918—19

(Докінчення)

В тому часі, коли німці заняли Севастополь і чорноморську фльоту, на Україні стався переворот. Владу взяли в свої руки гетьманці з гетьманом Скоропадським на чолі. Українське гетьманське правительство мало повну надію, що чорноморська фльота перейде таки до українських рук і тому зорґанізовано морське міністерство під проводом контр-адмірала М. Максимова, удержувало кадри морських старшин, техніків і спеціялістів та видавало кошти на направу чорноморських пристаней — у Севастополі і Миколаєві. Почали також виконувати проєкт утворення морського корпусу в Миколаєві. Директором цього корпусу призначено контрадмірала Фролова — людину фахову і досвідчену у вихованні военно-морської молоді. Морське міністерство почало переводити реєстрацію всіх кадетів і ґардемаринів б. московської фльоти. Надсилало їх до Одеси на канонірський човен „Кубанець", що стояв в Одеській пристані під українським военним прапором. У вересні 1918 р., німці почали схилятись до того, щоби передати Україні захоплену ними фльоту. Спочатку поставили умову, щоби українська фльота виплила під українським прапором в Середземне море для збройної демонстрації проти Антанти. Але цю умову Український Уряд відкинув і німці рішили передати фльоту без такої умови. Вже з початком жовтня головний начальник пристаней чорноморського побережа адмірал Покровський повідомив українське правительство, що на кораблях Чорного моря вивішено українські кармазинові прапори.

Українське гетьманське правительство не змогло перевести в життя плянованого Морського Корпусу, бо вже в листопаді владу переймила Директорія. Підчас її влади, завдяки енерґії тодішнього міністра морських справ М. Івановича Білинського*), вдалося відповідним законом перевести головну підвалину для цього корпусу. Директорія, 11. січня 1919 р., затвердила ухвалений радою міністрів закон про заснування Ґардемаринської Школи. Але політичні обставини в той час склалися так, що тимчасом про відкриття тих шкіл не могло бути мови. Уряд мусів залишити дня 27. січня 1919 р. Київ і перейти до Винниці. Ціле чорноморське побережа опинилося в руках військ Антанти і підтримуваних нею московських добровольців. Морське міністерство Українського Уряду осіло в Камянці Подільськім, а Білинський зорґанізував в тому часі 2 полки морської піхоти, в тому один гуцульський, зорґанізований в Коломиї. При новому поході на Київ ті два полки брали вже активну участь в боротьбі. Тоді знову міністерство пробувало перевести в життя Ґардемаринську Школу. Початково вже й переведено, але знову зовнішні політичні обставини так змінилися, що справу треба було припинити.

В березні 1919 р., коли большевики наближалися до Криму, французи підмінували й розсадили Севастопольські порти. Анґлійці затопили 13 підводних човнів і понищили шість лінійних кораблів з одним крейсером. Частина незнищеної фльоти була під проводом В. Шрамченка в Царгороді. Ці кораблі Антанта віддала урядові Денікіна, а згодом після ліквідації армії Вранґля всі кораблі, що остали і були здібні до плавби, вивезено аж до Бізерти (Північна Африка), де вони залишились. **На домагання большевиків, щоби ці кораблі видати їм, українські еміґраційні круги запротестували проти цього, кажучи, що українськими кораблями мають розпоряджати тільки українці.**

На кінець слідби згадати стратеґічне значіння Криму, а зокрема Чорного Моря для України. Україна мусить твердо опертися на Чорноморське побережа, вона мусить посідати могутню военну фльоту, щоби могла забезпечитися від ворожого нападу. В сьогоднішньому поділі сил чорноморських держав не має ані одної, яка сама по собі моглаб творити поважну небезпеку Україні. Роля Криму в обороні України виникає з його природньо - ґеоґрафічного положення. Крим лежить в Центрі Чорного моря, Крим не допускає до несподіваного нападу. А що найголовніше, Крим дає геґемонію над Чорним морем!! А геґемонія над Чорним морем забезпечує могучість української держави і дає їй можність експанзії на морях.

*) Білинський згинув як учасник листопадового рейду 22. листопада 1921 р. — розстріляний большевиками під Базарем.

КАМПАНІЯ ЗА НАВЧАННЯ ЛЬОЯЛЬНОСТИ.

НЮ ЙОРК. — На зборах Нюйорської Стейтової Федерації Вчителів виступив предсідник орґанізації з думкою, що від кожного вчителя треба домагатися безсумнівної льояльности для Америки й демократії та навчання цеї льояльности дітей.

БУРЯКОВА КАТАСТРОФА НА УКРАЇНІ

„Ізвестія" з 10. Х. подали в статті, в якій закликається „всіми засобами прискорити вивіз буряків з ланів". Заклик цей лишився очевидно голосом в замерзлій пустелі, бо вже 18. Х. повідомлялося про хвилю зимна, яке навіть в Югославії сягало понижче зера. Тим часом „Із." писали: „До 1. Х. було викопано буряки на 304,000 гектарах, вагою 40.5 міліонів сотнарів, торік було убрано до цього числа 383,000 гек., але викопано також 40.6 міл. сот. буряків. Особливо повільно переводиться копання в тих районах, де незабаром мають прийти морози, наслідком невистарчального уживання механічних приладів. В деяких районах Винницької области копають буряки лопатами, бо заряди колхозів і Машиново-Тракторних Стацій не подбали в свій час про „лапи" для викопних машин. Торік колхози втратили дуже багато наслідком того, що постачали буряки цукроварням зимою, але вони не скористали з цеї науки. Дня 1. Х. було на Україні понад 8 міліонів сотнарів викопаних, але не вивезених з поля буряків. В областях Винницькій, Кіровоградській, Николаївській і Дніпропетровській від 30 до 46% буряків лежать на ланах. Більшість колхозів чекає, що буряки будуть вивозити державні тягарові авта, і не уживають вистарчально своїх авт і коней. Найбільше лишилась позаду Каменець Подільська область, де третина викопаних буряків лишається на ланах. Тимчасом торік на Київщині буряки полишені на полі втратили протягом вересня 23% і протягом трох тижнів жовтня ще до 10.9% своеї ваги..."

Часопис нагадує розпучливо, що держава мала ласку збільшити оплату праці колхозникам, коли вони впораються вчасно з буряками, але й це очевидно не помагає, щоб поспішати вивозити український цукор до Московщини.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

В справі політичних оголошень. — Стверджується, що оголошення за кандидатуру Вендела Вилкі, що були поміщені в „Свободі" (числа 250, 252, 256, 257, 258), як теж оголошення за кандидатуру Ф. Д. Рузвелта (числа: 257 і 258), а далі оголошення в ч. 257 про кандидатури Салтонстола, Р. Стара і Ф. Фіцджералда, це є платні політичні оголошення, а ніякі зазиви від ґазети, згл. від редакції „Свободи".

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(72)

Полковник повідомляв у листі коротко про своє здоровля про деякі урядові справи, давав накази й указівки щодо господарства на хуторі, обіцяв за місяць навідатися перед жнивами, а наприкінці...

Марися спіткнулася на слові й зашарілася, аж вуха почервоніли. Мовчки самими очима перебігла кінець листа й ще дужче почервоніла. Мати поглянула на неї здивовано й промовила:

— Чом же ти далі не читаєш? Чи вже все?

— Та я не знаю... тут таке далі, що мені соромно читати, — відповіла Марися манірно й відвернулася, закривши негарне, веснянкувате личко рукою.

— Що ти верзеш? Що може написати батько таке непристойне, знаючи, що листа читадиме рідна дитина, Не вигадуй, доню, читай, — знаєш же, що сама я не втну писаного!...

— Не непристойне... але... мені соромно читати про...

Вона знов закрилася рукавом.

— Та про що?

— Та про... жениха...

— Якого жениха?

— Таж оцього, що приїхав...

— Оцього козака?... Який же він жених? Нічого не розберу... Та ти прочитай, щоб я сама почула...

Марися, то червоніючи, то блідніючи, прочитала батькову раду повітати й погостити його осаулу якнайкраще, та щоб Марися не тікала від гостя, як звичайно це робить із гостями, а щоб звичайненько з ним обіходилася, бо чоловік він іще молодий, гарний, з немалими грошима, а головно — шукає молодої, щоб оженитися; тож нехай люба доня на себе потім нарікає, коли й щим разом упустить молодця.

Вона насилу дочитала кінця, почервоніла так, що аж заслъозилася, а скінчивши листа, кинула його на стіл перед ненькою й вибігла в опочивальню. Стара теж не в жарт схвилювалася. Вона вхопила листа зо столу й побігла за донькою, гукнувши услід їй:

— Кудиж ти?... Візьми листа, заховай там, та приберись гарненько... Та чогож ми тільки час уводимо?... А вечеря?...

Вона кинулася з опочивальні через світлицю та передпокій до пекарні, гукаючи находу:

— Пріську! Горпино!... Застелайте стола та готуйте вечеряти!...

Коли Крига, вправши коня й умившись та почистившися трохи в челядні, ввійшов і привітав господиню в їдальні, то побачив на столі пишну вечерю. Марисі не було в покою, а пані полковниця привітно забалакала до нього й прохала до столу хліба-соли зажити.

— Марисю! — покликнула до спочитальні, — де ти там баришся?... Гість наш десь добре здорожився та зголоднів...

— Я зараз, мамочко! — відгукнулася полковниківна.

— Щиро дякую, вельможна пані, — промовив Крига, — щоб дуже, то ні... Наше діло козацьке: часом на коні їмо, на коні й спимо.

— Ну, то в поході, пане осавуло, а вдома, в приемному товаристві, а ще краще у теплім родиннім колі можна собі дозволити трохи вигідніше влаштуватися, — сміялася господиня.

— Це правда, та ми, козаки, так звикаємо до тих наших невигод, що вже й у вигодах почуваємося, як ведмеді...

Нарешті з другого покою вийшла виряжена, як на весілля, вицяцькувана, як належиться багатій, вельможній панні, Марися. Крига ґречно вклонився, оглянув її пишне вбрання бистрим оком і не міг заховати ледве помітну глузливу усмішку під козацьким усом, та господині — і стара й молода — покмітили її, але зрозуміли, як стриманий вияв захоплення блискучою подобень. Ні дорога адамашкова сукня на панський лад ні надмір коштовних самоцвітів та золота на ній, на красою пишної панни. Тут лише побачив Крига всю безпідставність приказки: убери красно й пень, то буде худій веснянкуватій шиї та на таких самих руках, не тільки не скрашали вбогої вродою панни, а навпаки — підкреслювали тую вбогість. Жадні оксаміти, саєти, єдваби, адамашки, жадні самоцвіти й перли не могли затаїти ні рудого, рідкого волосся на голові, ні рясних, хоч і тоненьких уподовжних пругів на низькому чолі над безбровими сливе, невиразними сивими очима, ні кирпатого червонявого, немов би облупленого носа, ні кощавих плечей і плиткого погруддя...

І перед очима в Криги стала друга постать простої канівської міщанки, майже селянки, що так владно захопила його всього з душею й серцем і йому стало невимовно журно й жалко цієї бідолашної вицяцькованої так, що далі й годі вже, істоти.

— „Небагато десь радощів зажила в дівуванні, — думав він про себе, — та чи й зажиАве їх у тому заміжжі... Таких щастя цурається... Але навіщо вона вистроїлася, як на весілля?... Невже заради мене?... Ох, кепські десь твої сердечні справи, небого, коли хочеш запобігти внятливости та прихильности в простого козака, хоч і в осавули..."

Такі думки роїлися в гостевій голові, хоч назверх він був і веселий і говіркий, охоче відповідаючи на всі запити цікавої й допитливої з певних причин полковниці.

За недовгий час господиня непомітно, як їй здавалося, випитала в гостя все, що треба було, аби скласти собі свою думку й про нього й про його заміри та щоб усе це втямити й далі накерувати розмову, як найобережніше, розуміється, й найполітичніше, на те, про що пише наприкінці свого листа полковник. Вона, як і всяка гарна мати, глибоко любила свою безталанну дитину, може тим більше, що вона безталанна, але щодо її здатностей зачарувати якогось молодика, коли не зовнішніми, то внутрішніми своїми якостями, не оманювала себе, тому вважала за потрібне прийти їй на поміч своїм досвідом і знанням людського серця і вдачі, тим паче, що бачила те гарне враження, яке справив на її єдиначку бравий осавула. І походженням, і освітою (не мала, властиво, жадної освіти, могла лише сяк-так слебізувати друковане), й складом розуму була проста собі жінка, але за довгий подружній час із Петром Ґудимою добре збагнула науку всіх наук — життя, тому й у найтяжчій хвилі могла дати собі раду з обставинами.

(Дальше буде).

З ДНЯ

ПОТРЕБА СМІХУ.

Чарлі Чаплін, відомий американський фільмовий комік, сказав, що сміх дуже потрібний для здоровля. Те саме говорили нераз і інші визначні люди. Та Чаплін додавав, що сміх викликують не самі смішні події, тільки смішний підхід до подій. Один чоловік до тої самої події підійде з дуже поважного боку, а другий зо смішного. Нема такої події, щоб її не можна було обернути в сміх. Завданням комічного актора, письменника чи карикатуриста є віднайти ті смішні сторони і їх представити широкому загалові.

Комічний підхід до справи відпружує нерви, дає передишку души. Це з черги викликує приємне почуття в цілім тілі й оздоровляє чоловіка також фізично. „Добрий жарт щодня врятує тебе від лікаря", каже американська приповідка.

СМІЙТЕСЬ, КОЛИ МОЖЕТЕ.

В теорії ці слова звучать гарно. Але в практиці дуже часто буває, що чоловікові таки не до сміху. „Як мені сміятись, коли я жонатий" скаржився один чоловік. Та якраз його скарга дала причину до сміху іншим. Люди люблять посміятись з чужого прикрого положення. Добрий комік ніколи не сміється з власних жартів. Він удає поважного, а сміх лишає глядачам. Чарлі Чаплін у своїх комічних фільмах мало коли сміється. Він лиш деколи усміхається, але так заклопотано, так сумно, що не знати, плакати з цього, чи сміятись. Чимало людей плакалиб на його фільмах, якби не його комічний стрій, комічні рухи і міміка. Поставте іншого, поважного актора на місци Чапліна, а з його комедії вийде трагедія.

ПОВАЖНА ПЕРСОНА.

Поважна персона, добре одіта, гарно виголена і причепурена та з відповідним обємом по середині викликає серед нас пошану. Але коли ми підглянемо, що та персона позує і своїм зверхнім виглядом хоче закрити внутрішню порожнечу, то замісць подивляти її, ми будемо з неї сміятись. Завданням коміка є підкреслити позування і виставити позерів на сміх.

Таких осіб, що позують і своїм зверхнім виглядом хочуть заховати те, що криється в них у середині, є багато. Ми часто лютимось на них. Алє колиб ми підійшли до них з комічного боку, замість лютитись, здорово посміялисяб.

ВАРТ СМІХУ.

Можна до схочу реготатись з наших большевиків. Вони в Америці добиваються демократичних прав, на рівні з іншими течіями. Вони в своїх ґазетах дорікають „капіталістичній" владі, що та нагінку робить на комуністів, а в надходячих виборах навіть у деяких стейтах не дозволили їм виставити своїх кандидатів. „Як це так може бути! Де демократія, де воля? Чому ми не маємо кликати людей, щоб віддавали голоси на наших кандидатів? Чому ми не маємо добиватися влади? Відбирають людям голос і право виставляти своїх кандидатів лиш ті краї, в яких є деспотична влада!" — кажуть комуністи в Америці.

Свята правда. Тільки комуністи звертають цю скаргу не на властиву адресу. Вони краще зроблять, коли обличчям повернуться до Москви.

„РОЗЦВІТ" УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Передруковують большевицькі „УЩВісти" з 27 жовтня ц. р. статтю з Київської Літературної Ґазети, яка зачинається: „Письменники молодого радянського міста Львова з великим піднесенням готуються до славної річниці визволення західно-українських земель спід польсько - шляхетського ярма.„ Це є перша ластівка. Недавно вийшла з друку польською мовою перша частина великої трильоґії Ванди Василевської „Вогні на болотах", видана Укр. Держ. Видавництвом".

Хіба не має рації Чарлі Чаплін, що в кожній події можна знайти гумор, але треба до неї підійти з відповідного боку? Ось Львів дістав нову „національність". Він вже не польський ні не український, а „радянський". Також письменники цього радянського" Львова збираються звеличувати своїми творами захоплення Західньої України совєтськими військами і боротьбу українських селян з польською владою. Але як першу „ластівку" ці письменники видають в польській мові твір польської письменниці Василевської. Щобільше, цей твір видає за свої гроші „Українське Державне Видавництво"...

І хто скаже, що на світі мало гумору!

ЩО ПОВИННА ЗРОБИТИ АНҐЛІЯ?

ІСТАНБУЛ. — В Туреччині є тої думки, що положення держав „осі" дуже погіршилосяб, колиб британські летуни могли зачати нищити нафтові терени в Румунії й німецькі транспорти нафти кораблями по Дунаю. Це тепер британцям не так тяжко робити, бо вони можуть мати летунські бази в Греції.

ДАЛІ КРАДУТЬ ЯК КРУКИ.

МОСКВА. — Засуджено на кару смерти 8 урядовців, що спекулювали продажю мяса і таким чином ограбили державну скарбницю на пів міліона рублів. Розправа, що тривала два тижні, виявила, що та спекуляція обняла цілий ряд урядовців, довозчиків, менаджерів і т. п. Інших покарано арештом до 15 років.

ВЕРНУВСЯ ДОМІВ. — Джосеф П. Кенеді, американський амбасадор в Англії, вернувся недавно до Америки.

„ДЕЩО З ФІЛЬОЛЬОҐІЇ"

В числі 10118. „Новаго Русскаго Слова" з 21. жовтня 1940. р. появилась замітка такого „Арґуса" під заголовком: „Великій Русскій язик", де він висміває „Свободу" за те, що вона нібито береться повчать українських читачів російської мови та подає цілий словник з невдалим тлумаченням слів. Той словник Арґус називає „сміттям і ледащом" (?), та наводить деякі „смішні" приклади. Напр.: „драньˮ замісць „дрянь", „вошва" замісць... (треба спитать Арґуса) і т. д. В цілях кращого висвітлення деяких фільольоґічних тайн російської мови та спиводу замітки Арґуса, я хотів би сказать скілька слів докору „Свободі" та стать на бік Арґуса, аби було зрозуміло його обурення невдалими спробами „Свободи" в безмежнім морі „Велікаго Русскаго Язика".

Але перше про самого Арґуса, на сторону якого я стаю цілковито. Як видно з його-гумористичної замітки він трохи не зрозумів тої статті в „Свободі". Стаття не має ціллю повчать українських читачів „велікому русскому язику", а навпаки остерегти перед засмічуванням чистої української мови тим „великим язиком" та щей в українській вимові. Дійсно Арґус має цілковиту рацію ображатись, що українці називають „дрянь" драню, бо „дрянь" є дійсно „дрянь" (дрантя), а „драню" у нас на Поліссі в Київщині зовуть „ґонту", якою криють дахи хат.

Але по правді сказать, і „Свобода" взялась за пояснення російської мови без належного, ґрунтовного її знання. Хочеться сказать, що просто дивно, як живучи серед анґлійської мовної стихії, „Свобода" забула простий закон, що майже у всіх мовах слова, написані на папері, звучать інакше в живій мові, та що літературна мова й жива мова дуже часто ріжняться між собою. Особливо це яскраво помітно в анґлійській мові (яку всеж таки знають дописувачі „Свободи"). Так воно є й в російській мові. Треба ще не забувать, що літературна російська мова має свої вимови, і то не одну. Напр. пишеться: Іванов, а вимовляється: Іваноф; пишеться „говорить", а вимовляється „ґаваріть", пишеться „конец", а чується „канєц" і т. д. І то не тільки в мові простого народу російського, який, балакаючи, не думає про літературні приписи, але й у самих письменників, які тою „літературною" мовою пишуть. Отже беручись по думці „Арґуса", тлумачить російські слова, „Свобода" забула про „письмо" й „вимову" й Арґус має рацію ображатись на українців за їх „драньˮ. Бо на „югє Россії" у самих письменників на папері пишеться так, а вимовляється трохи інакше, тож перше ніж сказать „драньˮ українець повинен знать, що дрянь є дійсно дрянь, а не драньˮ. Повинна знать також і „Свобода", що на „югє Россії" велікій русскій язик звучить трохи інакше, ніж видно його на папері й зрозуміть чого Арґус хоче. Бо пишеться напр. „в", а вимовляється „уф" (в Кієв — уф Кієв), пишеться „к", а вимовляється „ік" (к сожаленію — ік сожаленію), пишеться „с", а вимовляється „іс" (с вамі — іс вамі. Головой — іс головой. Рукамі — іс рукамі). Цілі слова пишуться так, а вимовляються інакше. Пишеться „пісатель", а вимовляється „пацатель" (велікій пісатель землі Русской Толстой — велікій пацатєль землі русской Толстоєр). Пишеться „окуліст" (лікарь на очі), а вимовляється „глазнік"; пишеться „путешественнік" (мандрівник), а вимовляється „кругосвєтнік"; пишеться „негодяй", а вимовляється „паскіднік"; пишеться „виглядіт", а вимовляється „вілядиваєт"; пишеться „назад", а вимовляється „уф зад"; пишеться „седовласий" (сивий), а вимовляється „седовласнік"; пишеться „мощі", а вимовляється „сушоний архірей". Бувають також (і їх немало) виключення, так напр. однаково пишеться й вимовляється слова: „тюжурка" і „брукоф" (себто піжак і штани). Навіть цілі речення пишуться інакше, ніж вимовляються. Так напр. пишеться: „до свіданія" (прощайте, до побачення), а вимовляється „іс тєм досвіданія", пишеться „жівотом" (животом), а вимовляється „іс пузом"; пишеться скорочено: „і проч. і проч. і проч." (і т. п.), а вимовляється „і пращайте, і пращайте, і пращайте". Пишеться „разбіла стакан", а вимовляється „лопнула стакан"; пишеться „чтоб ти. пропал!", а вимовляється: „холєра тебє в жівот!" пишеться: „смеялся до упаду" (падав від сміху), а вимовляється „смєялся до мозга костей"; пишеться „завтрак закончілся півом" (сніданок закінчився пивом), а вимовляється: „іс півом навєрх". Навіть цілі речення в живій мові заміняють інші, літературні. Аби довго не розводитись, скажу напр.: Щоб сказать „Соню, не товчись по канапі!" говориться: „Соня! Не дражі діван!" Щоб сказать: „Не турбуй мене", говориться: „і что ти міне голову морочіш!" Щоб сказать (особливо гарній панночці): „Ви у нас, на селі поздоровієте" говориться: „Я вас разсталстею уф селє". Тож з наведених вже прикладів „Свобода" повинна зрозуміть все необмежене море „велікава русскава язика" і не братись за тлумачення його слів, памятаючи, що можна завше наразитись на „русскава пацатєля", та його „смех до мозга костє".

Бо що властиво „Свободі" напр. до того, що в Галичині дрібних дописувачів до російських часописів зовуть „вошва", а на Великій Україні „драньˮ, коли дрань є ґонта, а вошва — великий чинник обмосковлення й обєднання всіх націй російської імперії! Тож дійсно засмічувать українську мову цими й подібними російськими словами річ погана, але сушить собі голову, як там українці вимовляють такі „істінно-русскіє слава", як: автомобіль, фотоґрафія (самопер, чи мордописня) ваґон, вокзал, аеродром, аеростат, й інчі перлини сутославянської російської мови, не варто. Нехай собі сушать цим голову „русскіє пацатєлі".

Фільольоґ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Збори Тов. Згода, від. 294 відбудуться в суботу, 9. листопада, в год. 8. ввечір в гали, де звичайно. Проситься членів прийти на час, щоб уряд не чекав до пізної години. Довгуючих взивається принести вкладки, щоб не були суспендовані. Хто бажав би вступити до Товариства і Союзу, то принимаємо без вступу, як старших так і молодих. Прошу скористати, щоб не було запізно. — Н. Гузар, пр.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

З ДІЯЛЬНОСТИ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

СКРЕНТОН, ПА.

Орґанізаційні збори.

Загальні орґанізаційні збори, котрі скликав Онуфрій Запоточний, головний радний Українського Народного Союзу, відбулись дня 20. жовтня. На тих зборах були заступлені відділовими урядниками слідуючі відділи: 123, 144, 159, 162, 208, 229, 280, 326, 408, 411, і 449. Головний радний відкриваючи збори покликав на секретаря нижче підписаного. Опісля представив присутним головного предсідателя У. Н. Союзу п. Миколу Мурашка і попросив його до слова. П. Мурашко в одногодинній промові представив перед зібраними працю кожного згаданого відділу, почавши від 1932 року до 1936 і дальше до 1940 року; як ті відділи на протязі тих 8 літ зростали і маліли, в старшім департаменті, а так само вияснив справу в молодечім департаменті.

Коли родичі впишуть свою дитину до У. Н. Союзу і платять за неї 25 центів на місяць, то, не дай Боже смерти тій дитині, ніяка асекураційна компанія чи друга запомогова орґанізація, не виплатить за тих 25 центів стільки посмертного, скільки виплачує У. Н. Союз. А коли дитина була членом в Союзі за 25 центів на місяць через пять літ і переходить опісля до дорослих, то У. Н. Союз дає тій дитині однорічне безплатне обезпечення на тисячу долярів. А тепер головний уряд У. Н. Союзу працює над тим, щоби можна було принимати дітей від одного року життя на 20-літний „індавмент палиси", а також щоби дитина, коли стоїть не менше як два роки в У. Н. Союзі і переходить до дорослих, могла дістати якісь звороти на свою грамоту. По скінченню промови головний радний запитав приявних, чи не має хто якого питання. До запитів зголосились слідуючі: Рубльовський, Р. Дучак, Михайло Дучак, Микола і Володимир Камінські і М. Колодій з відділу 326. На всі питання кожний отримав вдоволяючу відповідь. На кінець п. Мурашко віднісся до зібраних на голи з отсею просьбою: „Я знаю, що кожний з вас любить У. Н. Союз. І я є певний того. Отож я хочу Вас просити, щоби ви всі разом відділові урядники і члени перемінили ту любов в діла. Ану панове урядники і члени, возьміться всі до праці, покажіться добрими робітниками на орґанізаційнім полі. Доложіть вашу щиру працю, щоби відділи У. Н. Союзу в Скрентоні і околици до слідуючої конвенції зросли в сто нових членів". Тим закликом всі були підбадьорені. Декотрі одноголосно заявили, що будуть старатись, щоби придбати нових членів до Союзу. На тім закінчено збори.

Василь Бадан, секр. зборів.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На чию адресу слати замітки про народне життя?

Коли часом трапляється в нашому громадянському житті кампанія за якусь загально-народню справу, тоді висилається звичайно відозви чи заклики, або й листи, на адреси місцевих орґанізацій, або й особисті адреси провідників, з проханням справу підтримати. У ріжних місцевостях є загально знані адреси наших провідних людей, установ, Народніх Домів, клюбів і т. п. Такі адреси можна дістати, коли хто пильно перечитує наші ґазити. Час від часу можна завважати, що імпрези в ріжних місцевостях відбуваються у салях та домах, що мають свою назву. Звичайно це українські доми і за них постаралася громада в минулому.

Коли іде про українську громаду в місті Ню Йорку, то зараз виринає питання: Хто представляє цю громаду? Чи є якісь українські доми, що мають загальну підтримку? Чи в тих домах збирається українське громадянство? Чи відбуваються там українські імпрези? Чи заходять там провідні люди?

Як читаєте ґазетні оголошення, то переконаєтеся, що як і є якась товариська імпреза, то вона з правила відбувається в щораз то іншій галі, яка не має нічого спільного з українським життям. Як хочете заадресувати лист до якогось українського проводира, то не знаєте, де його найти. І так вийде, що в найбільшім ніби осередку українсько-американського життя, ви не можете знайти адреси провідника. Заходить сумнів: Чи справді є в українськім Ню Йорку які українські провідники? Може вони існують як люди, як одиниці, але де їх шукати як провідників? А коли вони „провідники", то чим вони проводять? Коли ніби й стоять на чолі товариств чи так званих орґанізацій, то їх роля звичайно обмежується до того, що вони стоять на місці, але не ведуть нікого. Часто ще й цофаються і протестують, як хто хоче спонукати їх іти наперед. А щоб їх ніхто не знайшов, то вони тікають з осередка народнього життя, бо ніби в Ню Йорку „нема ніякого осередка", то й нема обовязку працювати.

Так є, що як треба висловити якусь замітку на недостачі в народній праці в Ню Йорку, а з окрема на недостачу Народного Дому, то ви не маєте на чию адресу ці замітки поставити. Провідники за провідників себе не вважають, а інших відповідальних одиниць в прилюдному житті не побачите. Який же вихід з цього блудного колеса?

Тут лиш один натяк хочу зробити з цієї нагоди, наче у відповідь на це питання. Коли після розвалу царської Росії влада Керенського не могла спонукати армію до бою проти німців, самі офіцири згуртувалися і кидалися у бій проти ворожих фалянґ. Вони своїм чином засвідчили, що вони не даром здобували собі мілітарну освіту й розуміння оборони держави. У критичній хвилині вони сповнили свій обовязок. Хтож у нас покликаний сповнити обовязок народньої праці, коли припинилася діяльність орґанізацій? Такий прилюдний запит ставлю на адресу тих нюйорських українців, що їм залежить на загальнім добрі.

Семен Димидчук.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Г., Бруклин, Н. Й. — Ваш допис у справі виборів, як і кілька інших, прийшли в такий час, що не можливо було вже знайти місця в ґазеті, бо пішли останні виборчі оголошення. Тому даруйте, що не використали того матеріялу, який був би дуже придався, колиб був надісланий скорше.

Український Демократичний Клюб в Ню Йорку. — Ваш заклик взяти участь в виборах і голосувати ще зокрема на п. Степана Ярему був зложений в друкарні, але ніяк не було місця на поміщення, бо прийшли в останній хвилині великі політичні оголошення.

Українська Секція Всеамериканського Комітету Незалежних Виборців Ф. Д. Рузвелта. — Ваш допис не міг бути поміщений, бо не було місця.

СКІНЧИВ В АНГЛІЇ. — Цей німецький літак зестрілено підчас бомбардування Англії. Його тепер розібрано й зложено на вантажне авто для перевозу для остаточного розібрання на куски.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

СПОСІБ ПОБОРУ РЕКРУТІВ

Щоби рішити, хто має бути покликаний до асентерунку з тих людей, котрі реєструвались у дні 16-го жовтня 1940 року, вживається льосування, котре відбувається у Вашинґтоні.

Урядовець з перевязаними очима витягає числа в капсулях з вази. Ці числа починаються від одинки включно до найбільшого числа будь котрого льокального заряду, котрих по цілім краю є 6500. Кожний льокальний заряд наперед видає кожному урядникові числа своєї округи. Чиє число буде перше витягнене, той перший буде покликаний до асентерунку. Наприклад, коли перше витягнуть число 1,445, а друге 768, тоді у кожній окрузі, маючі перше число будуть покликані перші, а з числом 768 будуть наступні. Якщо округа не має 1,445, а друге 768, тоді у кожній окрузі, маючі перше число будуть покликані перші, а з числом 768 будуть наступні. Якщо округа не має 1,445 реєстрованих людей, то в такім випадку перше покликання дістане той, хто матиме число 768.

Перед льосуванням кожний льокальний заряд вивішує порядкові числа, видані людям своєї округи. Числа покликання будуть вивішені зараз після льосування. Хто реєструвався поза своєю округою, то його реєстраційна карта приходить до його льокального заряду і звідтам він теж дістає число порядкове і покликання.

Перше покликання до асентерунку ще не означає, що чоловік піде перший до військової служби. Може бути, що його зовсім до війська не покличуть. Кілька днів по льосуванню кожний льокальний заряд почне висилати квестіонарі людям своєї округи, в порядку як їх числа були витягнені. Подані інформації можуть бути причиною здержання від служби.

Виповняючи квестіонар муситься подати інформації відносно свого фізичного стану, освіти, заняття, залежних від нього осіб, кримінального рекорду, мілітарної служби, громадянства, тощо. Чужинець крім тих питань, мусить ще подати: 1) своє теперіщне або останне громадянство, 2) як довго перебуває у Злучених Державах, 3) чи має перші громадянські папери, а коли так, то подати число, дату і місце видання, 4) чи вніс петицію на другі папери, а коли так, де і коли, а 5) чи реєструвався як чужинець, а коли вже дістав карту, то подати її число.

Кожний льокальний заряд має дорадчу раду для помочі при виповнюванню квестіонара. Кожний мусить до пять днів виповнити і завернути квестіонар, а коли цього не виконає, то підлягає тяжким карам, якщо його час не був продовжений. Хто бажає відложити покликання не для себе, але для кого іншого (приклад, коли підприємець бажає, щоби покликання його робітника відложити), то мусить до пять днів внести спеціяльне прохання до льокального заряду.

Згідно з поданими інформаціями, кожного приділять до таких кляс:

1. Готові до негайної служби.

2. Здержані через заняття у необхідних індустріях. До цеї кляси будуть зачислені головно ті люде, котрих праця є потрібна для народнього добра і коли їх не можна як слід заступити.

3. Відложені через залежні від них особи. До цеї кляси належать головно ті, котрих служба може принести фінансові чи інші клопоти для осіб, що є від них матеріяльно залежні. Залежна особа мусить бути або громадянином Злучених Держав, або мешкати у Злучених Державах, їх територіях або посілостях.

4. Відложені через фізичні або умові недомагання. До цеї кляси належать також ті, що вже попередно відбули військову службу, деякі державні урядовці, чужинці без перших паперів, священики і питомці, а також так звані „совісні противники".

Чужинці без перших паперів звільнені від служби і будуть зачислені до четвертої кляси, але з першими паперами обовязані до служби і будуть зачислені до інших кляс враз з громадянами. Кого призначуть до кляси, той зараз дістане повідомлення. Хто думає, що його приділено до невластивої кляси, той має право апеляції. Відложення поклику кінчиться з часом усунення дотичних підстав. Кожний мусить повідомляти льокальний заряд про кожну зміну свого стану для нової клясифікації.

Кожний льокальний заряд обовязаний дати від себе пропорціональне число рекрутів. Перша ґрупа, яких 30,000 людей, буде покликана десь коло 15-го листопаду. Позатим кожному вільно вступити до війська добровільно, зголошуючись наперед до свого льокального заряду. Хто належить до першої кляси, того можуть взяти з наступною ґрупою. Принятого охотника вчисляють до призначеної квоти його округи, котрі виповняють поодинокі округи з чоловіків приділених до першої кляси. Перед побором кожний мусить перейти фізичні оглядини, а хто після тих оглядин не надається до служби, того перенесуть до четвертої кляси.

Хто перейшов фізичні оглядини і має бути покликаний на однорічну службу, тому льокальний заряд доручає поштою або особисто завізвання до служби, в котрім буде вимінено, де і коли має зголоситись. Кожний дістане яких десять днів часу на полагодження своїх особистих справ. Точно у призначенім дні і годині покликаний має зголоситись до свого льокального заряду по інструкції.

Загально принято, що реєстрованим не вільно буде виїздити з краю без спеціяльного дозволу льокального заряду. Чоловіки між 21 і 36 роком життя, перебуваючі поза кордоном Злучених Держав у дні 16-го жовтня 1940 року, не обовязані реєструватись, доки не повернуть до Злучених Держав. Коли повернуть, то до пять днів мусять зареєструватись.

Хто не зареєструвався на 16-го жовтня, той повинен чим скорше зголоситись до будь котрого льокального заряду. Коли заряд узнає, що він занедбав реєстрацію через важну причину, тоді його зареєструє і видасть посвідку. Хто не повинується приписам закона про військову службу, або не зареструється, той підлягає суворим карам, а саме карі пять років арешту, $10,000 гривни, або обидвом карам.

Загальна Рада — ФЛІС.

ГІНДУСЬКІ ЛЕТУНИ, що приїхали до Лондону, щоби воювати проти Німеччині, витаються на залізничому двірці з анґлійським поліцаєм.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 146. Крик в пустелі.

Пірати вже підняли кровожадно свої списи. Бачучи безвихідне положення слона і Кейда Тарзан скоро подумав про рятунок.

„Це нерозумно вбивати їх. Вони поможуть нам дістати слоневу кість. Слон служитиме як ослона, а хлопець як ловець".

Захланність Заліма засліпила його розсудок. Він не запримітив підступу. „Хай вони живуть", загарчав він.

Та скоро після того з нетрів роздався запитливий голос малпи. Тарзан зрозумів його і приказав Боґдові поспішати на рятунок. „Коли ти кличеш малпу, я вбю її, як лиш вона появиться", завважив Залім.